

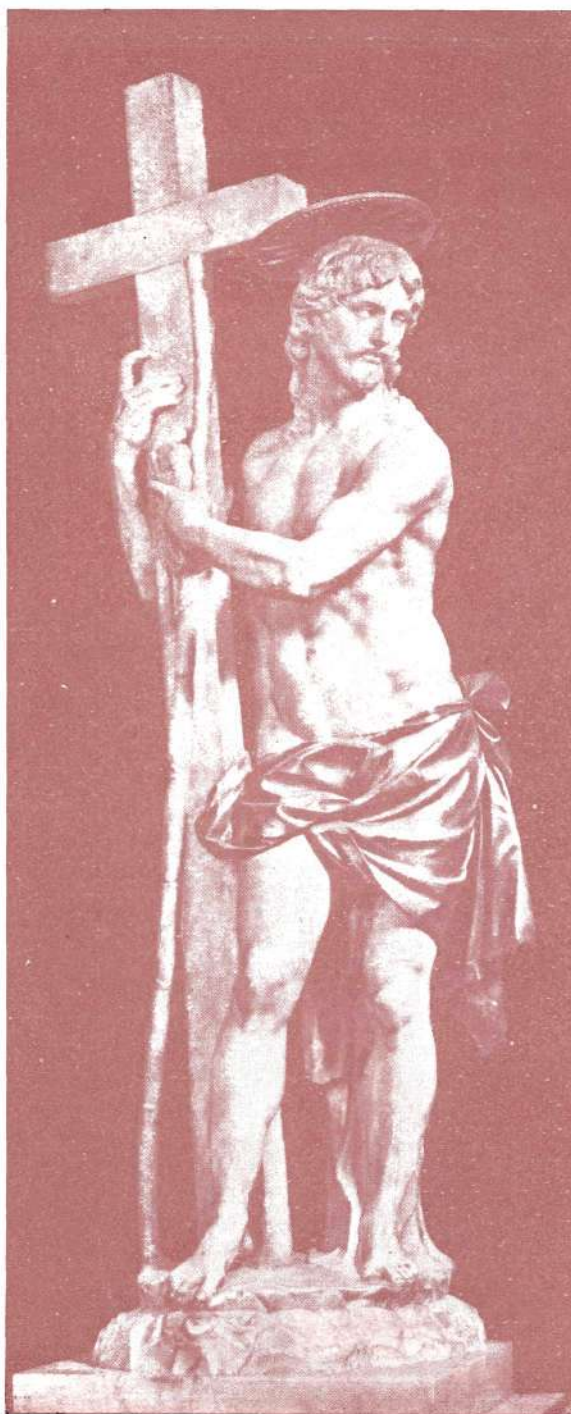
pri Michelangelu debel, težek križ, deloma radi krepkosti, deloma radi lepote. Kristus se nanj naslanja, zato mora biti očitna njegova krepkost. Vendar pa ni naravni križ, ker nima dovolj dolgega poprečnega bruna, ampak je le simbol križa. Široko poprečno delo bi pokvarilo ves vtisk kipa.

Michelangelo ima v vseh najboljših delih navado, da pelje pri svojih figurah eno roko prek prsi, da s tem prsa porine nazaj. Tudi tukaj je to storil. Ako težek križ zahteva materijala, je ta roka pojav osebnega umetnikovega okusa. To levico bi bil Michelangelo lahko čisto preprosto položil na križ, a videlo bi se, da je roka na tem mestu nepotrebna, ker je dovolj desnica, da se križa oprijema. Zato je dal umetnik levici lastni posel: da drži trstiko, gobo in vrvico. Trstika prav srečno oživlja preveč pravilne, geometriške in izkristalizirane oblike križevega debla; da se pa ve, čemu trstika, je bila potrebna tudi goba in vrvica, s katero je bila goba privezana na steblo. Trstika in ostala dva predmeta so torej vpodobljeni edino vsled Michelangelove navade prekrižavati prsi. V „Poslednji sodbi“ ima Sodnik ravnotako levico pred seboj, a je boljše motivirana. Videti je, kakor bi Kristus rinil z njo pogubljene proč od sebe, s povzdignjeno desnico pa bi jih odganjal.

Estetski in osebni okus sta torej določila oblike križa in predmetov v Kristusovih rokah. A Michelangelo ni roboval umetniškim oblikam, ne da bi jim bil vdahnil smisel, pomen, idejo. Križ in bridkosti na križu (žeja), to je vrhunec Kristusovega trpljenja, vsaj tega, ki se da v čutnih oblikah in plastično (s predmeti kot simboli) izraziti. Zveličarjeve notranje zapuščenosti ali pa zabavljanja farizejev ne more kipar v podobi Vstalega izklesati. Kristus, ki je premagal križ in njegovo trpljenje (n. pr. žejo), stoji sedaj proslavljen pred nami in nosi orodje bridkosti v rokah — kot zmagovavec, kot junak, kot heroj.¹⁾

Nekaj posebnega leži v Kristusovem obrazu. Okrogel je in ne podolgovat, z globoko ležečimi, resnimi očmi, s krepkim nosom in nalahno zaprtimi ustnicami, kakor bi se hotele sedaj in sedaj odpreti ter izpregovoriti. Kratka brada obdaja obraz, čelo pa zastirajo obilni kodrasti lasje in hitijo navzdol na tilnik. Michelangelo, ki je sam nosil visoko in prosto čelo, daje svojim kipom rad nizko čelo. V tem leži nekaj čutnega, pa tudi skrivnostnega. Ako si je Michelangelo l. 1521. predstavljal Kristusa kot moža kratkih plemenitih proporcij, okroglega, res-

nega, skoro tajinstvenega obraza, je kakih petnajst let pozneje v Sikstinski kapeli slikal Kristusa kot zažetega, živahnega in strogega moža brez brade.

MICHELANGELOV „OD MRTVIH VSTALI KRISTUS“

¹⁾ Da ne gleda naprej, ampak čez ramo, je zopet posledica Michelangelovega osebnega okusa. S tem se povdarja kontrast med rokami in glavo. Enako gledata čez levo ramo Ujetnik v Parizu in Apolon v Florenci, čez desno pa Dan in Zmagovavec v Florenci.

Kristus v Minervi in Kristus v Sikstini sta si glede rasti in glede zunanosti nekoliko sorodna, v obrazu pa in v čuvstvu (afektu) stojita daleč narazen. Dru-